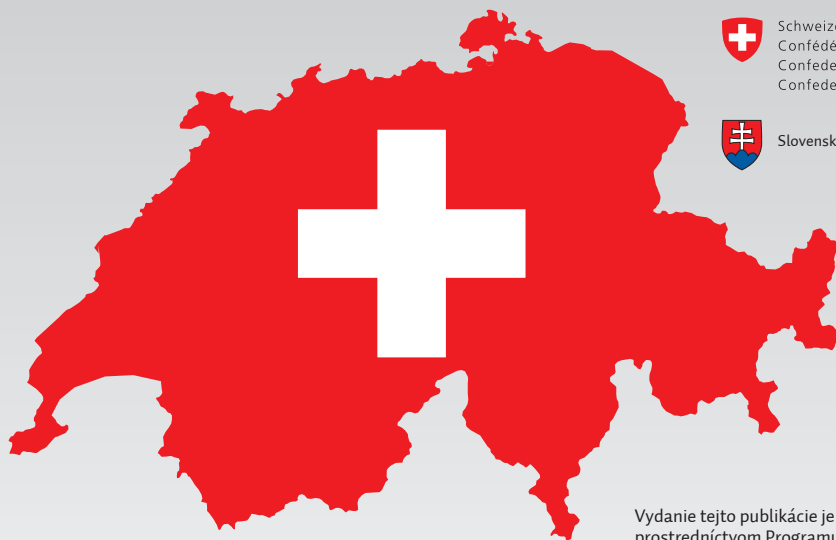

Štúdium a výskum vo

ŠVAJČIARSKU

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Slovenská republika

Vydanie tejto publikácie je podporené
prostredníctvom Programu švajčiarsko-slovenskej
spolupráce v rozšírenej Európskej únii.

Vydala:
SAIA, n. o.
Námestie slobody 23
812 20 Bratislava 1

Zostavili:
Michal Fedák, Ján Chlup, Daniela Kirdová

Grafická úprava:
xpression, s. r. o., Bratislava

© SAIA, n. o., 2013

ISBN 978-80-89521-13-5

**Štúdium
a výskum vo
ŠVAJČIARSKU**

obsah

Úvod	3
Základné informácie o Švajčiarsku	4
Vysoké školstvo vo Švajčiarsku	5
Univerzity	6
Odborné a pedagogické vysoké školy	13
Výskum vo Švajčiarsku	15
Akadémie	18
Výskumné inštitúcie	18
zo švajčiarskych laureátov Nobelovej ceny	20
Štipendiá a granty na štúdium/výskum vo Švajčiarsku	21
Štipendiá Sciex-NMS ^{ch} (Švajčiarsko-slovenský štipendijný fond)	21
Štipendiá švajčiarskej vlády ESKAS	23
Národný štipendijný program SR	23
Štipendiá Európskeho centra pre časticovú fyziku (CERN)	24
Štipendiá švajčiarskych univerzít	25
Iné štipendiá	26
Zaujímavé webové stránky	27

ÚVOD

Chcete študovať, prípadne začať alebo rozvíjať svoju vedeckú kariéru vo Švajčiarsku? Ak áno, dúfame, že pri rozhodovaní vám pomôže naša príručka. Švajčiarsko ako malá európska krajina bez veľkých zdrojov nerastných surovín už pred rokmi pochopila, že ak chce obstáť v konkurencii iných štátov a rozvíjať sa, musí investovať do vzdelania a výskumu. Dnes patrí medzi krajiny, ktoré percentuálne dávajú na vzdelanie, vedu a výskum najviac z hrubého domáceho produktu. Väčšina švajčiarskych univerzít patrí v najznámejších rankingoch medzi najlepšie, rovnako jeho výskumné pracoviská patria medzi renomované. Švajčiarsko si tiež uvedomuje význam medzinárodnej spolupráce, najmä pri veľkých a finančne náročných výskumných projektoch. Je zapojené do činnosti viacerých európskych a svetových výskumných organizácií, je sídlom viacerých medzinárodných výskumných inštitúcií a vytvára podmienky, aby jeho univerzity a výskumné pracoviská boli atraktívne pre zahraničných (samozrejme, talentovaných a najlepších) študentov, pedagógov a výskumníkov.

O tom, že sa to darí, svedčí rast počtu zahraničných študentov na univerzitách, ako aj ich podiel na celkovom počte študentov. Kým celkový počet študentov medzi rokmi 1990/91 a 2012/2013 na švajčiarskych univerzitách vzrástol z 85 940 na 138 621 (o 61 %), počet zahraničných študentov vzrástol zo 16 286 na 39 472 (o 137 %). Ešte výraznejší rozdiel vidieť pri doktorandoch. Kým ich celkový počet z 11 670 vzrástol na 22 716 (o 95 %), počet cudzincov stúpol z 3 066 na 11 737 (o 282 %).

O úspechoch švajčiarskej vedy a vedcov svedčí aj fakt, že medzi laureátmi Nobelovej ceny je 20 vedcov, ktorí v čase získania ceny mali švajčiarske občianstvo, a 18 vedcov, ktorí v čase získania ceny pôsobili na švajčiarskych univerzitách alebo výskumných pracoviskách. Z dvadsiatky Švajčiarov piati získali cenu za fyziku, šiesti za chémiu a deväti za medicínu. Jedenásti z nich pôsobili/pôsobia na švajčiarskych univerzitách. Najznámejším z nich je Albert Einstein (fyzika, 1921), prvým Emil Theodor Kocher (medicína, 1909).

V publikácii sme sa snažili zhrnúť základné informácie o vysokoškolskom vzdelávaní vo Švajčiarsku, ako aj výskume v tejto krajine, o štipendijných a grantových príležitostiach, o ktoré sa môžu uchádzať aj občania Slovenskej republiky. Upozorňujeme tiež na internetové portály, ktoré môžu byť užitočné pre záujemcov o štúdium, výskum, ale aj prácu vo Švajčiarsku.

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O ŠVAJČIARSKU

Švajčiarsko je európsky štát, ktorý sa člení na 26 kantónov: Aargau, Appenzell Innerrhoden, Appenzell Ausserrhoden, Bazilej-mesto, Bazilej-vidiek, Bern, Fribourg, Ženeva, Glarus, Graubünden (Grigioni, Grischun), Jura, Luzern, Neuchâtel, Nidwalden, Obwalden, Schaffhausen, Schwyz, Solothurn, St. Gallen, Thurgau, Ticino, Uri, Valais, Vaud, Zug, Zürich.

Švajčiarsko má rozlohu 41 293 km² a 8,03 milióna obyvateľov (v roku 2012); hlavným mestom je Bern (od roku 1848). Susedí s Nemeckom, Francúzskom, Talianskom, Lichtenštajnskom a Rakúskom. Vo Švajčiarsku sú tri oficiálne jazyky: nemčina, francúzština a taliančina a štyri národné jazyky (+ rétoromančina).

Názov krajiny v národných jazykoch (dlhý názov/skrátená verzia):

- nemecky: *Schweizerische Eidgenossenschaft/Schweiz*,
- francúzsky: *Confédération suisse/Suisse*,
- taliansky: *Confederazione Svizzera/Svizzera*,
- rétoromančina (romanši): *Confederaziun svizra/Svizra*.

Z histórie

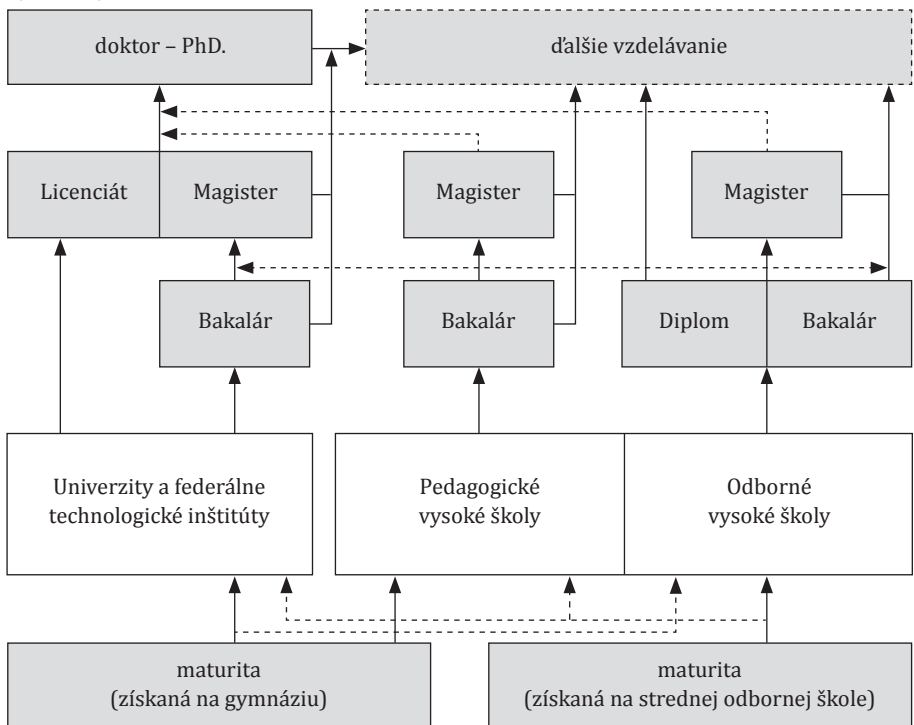
Vznik Švajčiarska sa datuje do roku 1291, keď sa spojili tri kantóny (Uri, Schwyz a Unterwalden) na ochranu svojich „starých práv“. Podľa legendy sa prísaha konala na hore Rütli (legenda sa do povedomia verejnosti dostala po uvedení divadelnej hry Friedricha Schillera Viliam Tell v roku 1804). Federácia sa postupne rozrastala, v roku 1513 už mala 13 členov (Uri, Schwyz, Unterwalden, Luzern, Zürich, Zug, Glarus, Bern, Freiburg, Solothurn, Bazilej, Schaffhausen a Appenzell). Svoju nezávislosť federácia bránila vo viacerých vojnách. Víťazstvo v tzv. švábskej vojne koncom 15. storočia znamenalo faktickú nezávislosť od Svätej rímskej ríše národa nemeckého (Bazilejský mier). Vystúpenie z ríše však veľmoci uznali až Vestfálskym mierom roku 1648 (po skončení 30-ročnej vojny). V roku 1515 federáciu porazili Francúzi v bitke pri Marignane, čo zastavilo jej expanziu. Od tohto roku sa Švajčiarsko začalo správať ako neutrálny štát. V roku 1798 obsadili krajinu vojská Francúzskej republiky, vznikla Helvétska republika, unitárny štát pod kontrolou Francúzska. V roku 1803 francúzsky cisár Napoleon dal krajine novú ústavu, ktorá čiastočne obnovila autonómiu kantónov. Viedenský kongres, ktorý sa konal po porážke Napoleona, v roku 1815 úplne obnovil nezávislosť Švajčiarska a garantoval jeho neutralitu (tzv. trvalá neutralita). V tom roku sa Švajčiarsko naposledy rozšírilo, a to získaním kantónov Valais, Neuchâtel a Ženeva. (Bližšie informácie o významných medzníkoch histórie Švajčiarskej konfederácie sú na stránke ministerstva zahraničných vecí www.swissworld.org/de/geschichte v časti *Informationen zur Schweiz > Geschichte*.)

Švajčiarska konfederácia nie je členom Európskej únie, hoci sa o členstvo uchádzala. V roku 1992 občania v referende vstup do EÚ odmietli. Napriek tomu sa švajčiarske právo prispôbuje európskemu, krajina podpísala s úniou množstvo bilaterálnych zmlúv. Spolu s Lichtenštajnskom, Nórskom a Islandom je členom EFTA (Európske združenie voľného obchodu). V júni 2005 Švajčiari v referende schválili prístupenie k Schengenskej zmluve (zmluva o postupnom rušení kontrol na spoločných hraniciach, ktorá umožňuje spoločnú imigračnú politiku a spoločný hraničný režim členských krajín), jej súčasťou sa konfederácia stala v roku 2008.

VYSOKÉ ŠKOLSTVO VO ŠVAJČIARSKU

Vo Švajčiarsku sa uskutočňuje reforma vyššieho vzdelávania, ktorej cieľom je vytvoriť celoštátny vysokokoškolský priestor. V súčasnosti je oblasť vzdelávania v kompetencii jednotlivých kantónov, okrem dvoch federálnych inštitútov a niekoľkých univerzitných inštitútov, ktoré sú v kompetencii federácie. Po niekoľkých rokoch príprav bol na jeseň 2011 schválený federálny zákon o podpore vysokého školstva a o koordinácii švajčiarskeho vysokokoškolského vzdelávania (HFKG, Bundesgesetz über die Förderung der Hochschulen und die Koordination im schweizerischen Hochschulbereich). Reforma by mala byť ukončená v roku 2015.

Systém vysokokoškolského vzdelávania – schéma

Zdroj: www.crus.ch

Vysokoškolské štúdium vo Švajčiarsku poskytujú **univerzity, univerzitné inštitúty** a **odborné vysoké školy** (Fachhochschulen, Hautes Écoles Spécialisées, Scuole Universitarie Professionali) a viacero iných inštitúcií vyššieho vzdelávania (napr. pedagogické vysoké školy). Okrem týchto inštitúcií poskytujú študijné programy aj súkromné vysoké školy. Štúdium na nich je založené na anglo-americkom systéme vzdelávania a nie je vo Švajčiarsku uznané.

Zoznam všetkých uznaných alebo akreditovaných vysokoškolských inštitúcií je na stránke Rektorskej konferencie švajčiarskych univerzít (www.crus.ch v časti Recognition/Swiss ENIC > Recognised or Accredited Swiss Higher Education Institutions). Univerzity a univerzitné inštitúty sú akreditované na základe Zákona o podpore univerzít (Universitätsförderungsgesetz – UFG/Loi sur l'aide aux universités – LAU), odborné vysoké školy podľa Zákona o odborných vysokých školách (Fachhochschulgesetz – FHSG/Loi fédérale sur les hautes écoles spécialisées – LHES).

V roku 1999 Švajčiarsko pristúpilo k Bolonskej deklarácii a od zimného semestra akademického roka 2001/2002 začalo zavádzať trojstupňové štúdium (bakalársky, magisterský a doktorandský stupeň).

Akademický rok

Akademický rok vo Švajčiarsku trvá **od 1. augusta do 31. júla**. Delí sa na dva semestre: **jesenný** (od 1. augusta do 31. januára) a **jarný** (od 1. februára do 31. júla).

Akademický kalendár švajčiarskych vysokých škôl (výučba)

Akademický rok	Jesenný semester	Jarný semester
2013/2014	16. 9. 2013 – 20. 12. 2013	17. 2. 2014 – 30. 5. 2014
2014/2015	15. 9. 2014 – 19. 12. 2014	16. 2. 2015 – 29. 5. 2015
2015/2016	14. 9. 2015 – 18. 12. 2015	22. 2. 2016 – 3. 6. 2016
2016/2017	19. 9. 2016 – 23. 12. 2016	20. 2. 2017 – 2. 6. 2017
2017/2018	18. 9. 2017 – 22. 12. 2017	19. 2. 2018 – 1. 6. 2018

Zdroj: www.crus.ch/information-programme/studieren-in-der-schweiz/studentisches-leben/hochschulkalender.html

Školné a náklady na pobyt

Školné na švajčiarskych univerzitách sa pohybuje od 1 000 do 8 000 švajčiarskych frankov (CHF) za rok, na odborných vysokých školách od 750 CHF za semester. Životné náklady sa pohybujú od 21 000 do 31 000 CHF ročne.

Univerzity

Vo Švajčiarsku je **12 univerzít** (10 kantónálnych univerzít a 2 federálne technologické inštitúty). Štúdium sa uskutočňuje v nemeckom jazyku (univerzity v Bazileji, Berne, Lucerne, St. Gallene, Zürichu, Federálny technologický inštitút v Zürichu), francúzskom jazyku (univerzity v Ženeve, Lausanne, Neuchâtele a Federálny technologický inštitút v Lausanne), nemeckom a/alebo francúzskom (Univerzita vo Fribourgu) alebo talianskom jazyku (Univerzita v Lugane).

Prvé univerzity vo Švajčiarsku vznikli v 15. a 16. storočí (Univerzita v Bazileji 1460 a Univerzita v Ženeve 1559). Najmladšími sú Švajčiarska talianska univerzita v Lugane (Università della Svizzera italiana, 1996) a Univerzita v Luzerne (2000).

Na švajčiarske univerzity sa v roku 2012 zapísalo 138 621 študentov, najviac na Univerzitu v Zürichu (26 230). Vyše 39-tisíc študentov bolo cudzincov.

Bakalárske štúdium trvá 3 roky (udelenie titulu bakalár je podmienené získaním 180 ECTS kreditov), magisterské jeden a pol až 2 roky (90 až 120 ECTS kreditov). Univerzity ponúkajú aj štúdium MAS (Masters of Advanced Studies, 60 kreditov, alebo rok riadneho štúdia), to však neoprávňuje pokračovať v doktorandskom štúdiu. Postgraduálne štúdium ponúkajú univerzity v anglickom, nemeckom alebo francúzskom jazyku. Výlučne univerzity sú oprávnené poskytovať vysokoškolské vzdelávanie 3. stupňa a udeľovať akademický titul PhD.

Počet študentov na švajčiarskych univerzitách podľa jednotlivých stupňov štúdia

Stupeň štúdia/ Akademický rok	1995/96	2000/01	2005/06	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Spolu	88 243	96 673	112 397	121 010	126 940	131 494	134 837	138 621
Z toho cudzinci	17 517	19 358	25 241	30 123	32 992	35 686	37 261	39 472
Lizenziat/ Diplomové štúdium	73 637	77 320	46 424	18 833	13 631	9 049	5 288	3 653
Z toho cudzinci	11 409	11 303	6 085	2 216	1 654	1 234	882	721
Bakalárske štúdium	–	28	36 109	58 267	63 257	66 870	68 850	70 574
Z toho cudzinci	–	5	6 568	10 486	11 571	12 523	12 632	13 292
Magisterské štúdium	–	–	6 748	19 170	24 122	28 476	32 078	34 807
Z toho cudzinci	–	–	1 869	5 567	7 143	8 445	9 386	10 164
Doktorandské štúdium	10 113	13 494	17 232	19 076	20 120	20 953	22 013	22 716
Z toho cudzinci	3 798	5 054	7 624	8 972	9 702	10 336	11 044	11 737
Ďalšie vzdelávanie/ prehlbujúce štúdium	1 885	3 320	4 000	3 796	3 992	4 135	4 532	4 935
Z toho cudzinci	859	1 631	1 815	1 637	1 626	1 817	1 952	2 331
Ostatné	2 608	2 511	1 884	1 868	1 818	2 011	2 076	1 936
Z toho cudzinci	1 451	1 365	1 280	1 245	1 296	1 331	1 365	1 227

Zdroj: www.bfs.admin.ch

Podmienky na prijatie

Podávanie prihlášok je v závislosti od univerzity a odboru spravidla od januára do apríla.

Termíny zvereňujú univerzity na svojich stránkach, zverejnené sú aj na stránke Rektorskej konferencie švajčiarskych univerzít www.crus.ch (Information + Programme > Studieren in der Schweiz > Anmeldung/Zulassung > Anmeldefristen).

Základnou podmienkou prijatia na bakalárske štúdium na univerzite je maturitné vysvedčenie uznané švajčiarskou vzdelávacou inštitúciou a znalosť jazyka, v ktorom sa bude štúdium uskutočňovať (nemecký, francúzsky alebo taliansky). Univerzita rozhoduje o tom, či uchádzač so zahraničným maturitným vysvedčením spĺňa podmienky na prijatie.

Od slovenských uchádzačov sa vyžaduje maturitné vysvedčenie a doklad o prijatí na akreditovanú vysokoškolskú inštitúciu v krajine, kde získali maturitu. Zároveň existujú aj prípadné ďalšie podmienky, napríklad:

- *Univerzita v St. Gallene vyžaduje od všetkých zahraničných uchádzačov vykonanie prijímajúceho testu (tzv. Zulassungsprüfung der HSG). Test je v nemčine a je zameraný na preskúšanie logického myslenia, tvorivosti a schopnosti riešiť problémy. Ako jediná univerzita má stanovenú kvótu, zahraniční uchádzači môžu tvoriť maximálne 25 percent prijatých uchádzačov.*
- *Záujemcovia o štúdium na federálnych technologických inštitútoch v prípade, ak nespĺňajú podmienky na prijatie, musia absolvovať prijímacie skúšky priamo na príslušnom inštitúte.*
- *Na rozdiel od iných odborov je prijímanie na štúdium medicíny obmedzené kvótou prijatia. Každoročne je stanovovaný počet študentov, ktorý univerzity môžu prijať. V prípade vysokého záujmu domácich študentov nemusia univerzity vôbec prijať zahraničných uchádzačov.*

Od roku 2012 uchádzači o vysokoškolské štúdium so zahraničným dokladom, ktorí nespĺňajú podmienky na prijatie, musia urobiť skúšku ECUS (Examen Complémentaire des Universités Suisses/Zentrale Ergänzungsprüfung der schweizerischen Universitäten). Tá sa skladá z dvoch častí: ústnej a písomnej. Záujemcovia o štúdium na univerzitách s vyučovacím jazykom nemeckým robia skúšku na Kantonale Maturitätsschule für Erwachsene (KME) v Zürichu, na univerzitách s vyučovacím jazykom francúzskym na Collège pour adultes Alice Rivaz (COPAD) v Ženeve. Viaceré inštitúcie ponúkajú prípravné kurzy na túto skúšku. Bližšie informácie: www.ecus-edu.ch.

Podmienkou na prijatie na vyšší stupeň štúdia je ukončenie štúdia predchádzajúceho stupňa.

Programy, ktoré ponúkajú švajčiarske univerzity, si môžu záujemcovia nájsť na stránkach jednotlivých univerzít, alebo vyhľadať v databáze na stránke Rektorskej konferencie švajčiarskych univerzít www.uni-programme.ch. Záujemcovia o štúdium odborov zameraných na šport môžu využiť stránku www.sportstudien.ch.

Na stránke Rektorskej konferencie švajčiarskych univerzít sú k dispozícii publikácie **Studying in Switzerland: Universities, 2013** (www.crus.ch/dms.php?id=61), na stránke Federálneho úradu pre vzdelávanie a výskum je publikácia **Higher education and research in Switzerland** (www.sbf.admin.ch/dokumentation/00335/01737/01738/index.html?lang=de).

Profily švajčiarskych univerzít

Informácie o bakalárskych, magisterských a doktorandských programoch, ktoré univerzity ponúkajú, záujemcovia nájdu na stránkach jednotlivých univerzít. Tabuľkový prehľad študijných programov podľa toho, ktorá univerzita ho ponúka, v akom stupni (bakalársky, magisterský) a v akom jazyku, je na stránke www.crus.ch v časti Information + Programme > Study in Switzerland > Study Offers.

Univerzita v Bazileji (Universität Basel)

www.unibas.ch

Univerzita je najstaršou vo Švajčiarsku, bola založená v roku 1460. Ponúka študijné programy od A (archeológia) po Z (zoológia). Má vyše 12 600 študentov a 2 500 doktorandov; viac ako štvrtina študentov pochádza zo zahraničia. Z vyše 1 300 akademických pracovníkov je asi 340 profesorov. Patrí medzi sto najlepších univerzít sveta a do desiatky najlepších univerzít, na ktorých sa vyučuje v nemeckom jazyku. Univerzita má 7 fakúlt: humanitných štúdií, psychológie, prírodovedeckú, lekársku, právnickú, prevádzkovo-ekonomickú a teologickú.

Univerzita v Berne (Universität Bern)

www.unibe.ch

Univerzita bola založená v roku 1834, jej základné kamene však položili už v roku 1528 „Hohe Schule“ a v roku 1805 „Akademie“. S takmer 15-tisíc študentmi patrí medzi stredne veľké švajčiarske univerzity. Má 8 fakúlt – teologickú, právnickú, ekonomických a sociálnych vied, lekársku, veterinárneho lekárstva, humanitných štúdií, humanitných vied a prírodovedeckú.

Univerzita vo Fribourgu (Universität Freiburg/Université de Fribourg)

www.unifr.ch

Univerzita je jedinou dvojjazyčnou univerzitou Švajčiarska (nemecko-francúzska). Vznikla v roku 1889, pričom jej korene siahajú ku Kolégium sv. Michala (1582) a Právnickej akadémii (1763). Univerzita má takmer 10-tisíc študentov. Má 6 fakúlt: teologickú, právnickú, hospodárskych a sociálnych vied, filozofickú, matematiky a prírodných vied, interdisciplinárnych štúdií.

Univerzita v Ženeve (Université de Genève)

www.unige.ch

Univerzita patrí medzi najstaršie vo Švajčiarsku, založil ju v roku 1559 Ján Kalvín. S vyše 15-tisíc študentmi je tretou najväčšou švajčiarskou univerzitou, po Univerzite v Zürichu a Švajčiarskom federálnom technologickom inštitúte v Zürichu. Má 8 fakúlt – prírodných vied, lekársku, umenia, sociálnych vied a ekonómie, právnickú, psychológie a pedagogiky, teologickú a prekladateľstva a tlmočníctva. Je členom Ligy európskych univerzít pre výskum a patrí medzi 20 najlepších výskumných univerzít v Európe.

Univerzita v Lausanne (Université de Lausanne)

www.unil.ch

Univerzita bola založená v roku 1537 ako akadémia, univerzitou je od roku 1890. Má 7 fakúlt: teológie a religionistiky, práva a trestného súdництва, filozofickú, sociálnych a politických vied, obchodnú a ekonomickú, geo- a environmentálnych vied, biologických a lekárskech vied. Má vyše 12-tisíc študentov. Vyše 30 % učiteľov tvoria cudzinci.

Univerzita v Luzerne (Universität Luzern)

www.unilu.ch

Univerzita bola založená v roku 2000 a je najmladšou univerzitou vo Švajčiarsku. Jej akademické korene však siahajú do 17. storočia. Má 3 fakulty: právnickú, humanitných a spoločenských vied a teologickú. S vyše 2 500 študentmi patrí medzi menšie univerzity.

Univerzita v Neuchâtel (Université de Neuchâtel)

www.unine.ch

Univerzita bola založená v roku 1909, nadväzuje na Neuchâteliskú akadémiu (1838). Má vyše 4-tisíc študentov, takmer štvrtina pochádza zo zahraničia. Má 5 fakúlt: humanitných štúdií, prírodovedeckú, právnickú, ekonomickú a teologickú fakultu.

Univerzita v Zürichu (Universität Zürich)

www.uzh.ch

Univerzita vznikla v roku 1833 a s vyše 26-tisíc študentmi je najväčšou švajčiarskou univerzitou. Z vyše 500 profesorov je polovica cudzincov. Má 7 fakúlt: teologickú, právnickú, ekonomickú, lekársku, veterinársku, filozofickú a matematiky a prírodných vied. Univerzita bola prvou v Európe, ktorá prijímala na štúdium ženy. Pôsobili na nej vynikajúci vedci či nositelia Nobelovej ceny, napríklad Albert Einstein či Wilhelm Conrad Röntgen. Univerzita patrí podľa rôznych rankingov medzi špičkové svetové inštitúcie a taktiež medzi popredné európske výskumné univerzity.

Univerzita v St. Gallene (Universität St. Gallen)

www.unisg.ch

Univerzita bola založená ako Obchodná akadémia v roku 1898. Má viac ako 7 600 študentov a radí sa medzi popredné obchodné školy v Európe. Má 4 fakulty: manažmentu, ekonómie, právnickú a humanitných a sociálnych vied.

Švajčiarska talianska univerzita v Lugane (Università della Svizzera italiana)

www.unisi.ch

Univerzita vznikla v roku 1996. S necelými 3-tisícmi študentov patrí medzi menšie švajčiarske univerzity. Má 4 fakulty: architektúry, komunikačných vied, ekonomickú a informatiky. Viac ako polovica študentov a profesorov sú cudzinci a väčšina magisterských programov sa vyučuje v angličtine.

Švajčiarsky federálny technologický inštitút v Zürichu

(Eidgenössische Technische Hochschule Zürich – ETHZ)

www.ethz.ch

Inštitút vznikol v roku 1855 ako polytechnika. Dnes patrí medzi najlepšie univerzity Európy i sveta. Na jeho 16 ústavoch študuje 16 747 študentov v bakalárskych, 4 400 v magisterských a 3 600 v doktorandských programoch. Takmer 60 % učiteľov pochádza zo zahraničia.

Švajčiarsky federálny technologický inštitút v Lausanne

(Ecole Polytechnique Fédérale de Lausanne – EPFL Lausanne)

www.epfl.ch

Inštitút vznikol v roku 1853. Je strategickým centrom inovácií vo Švajčiarsku a medzinárodne uznávanou inštitúciou, patrí medzi najlepšie univerzity v Európe a vo svete. Je jednou z najviac kozmopolitných univerzít sveta – študenti pochádzajú z viac ako 100 krajín, takmer polovica učiteľov sú cudzinci. Z vyše 8 600 študentov je polovica zo zahraničia, z takmer 2-tisíc doktorandov až tri štvrtiny pochádzajú zo zahraničia.

Najlepšie švajčiarske univerzity

V dvoch najznámejších svetových rankingoch, Akademickom rankingu svetových univerzít (*Academic Ranking of World Universities, ARWU*) a v Rankingu univerzít sveta QS (*QS World University Ranking*), sa v roku 2013 umiestnilo 8 švajčiarskych univerzít.

Švajčiarske univerzity v ARWU v roku 2013

Umiestnenie v roku 2013	Umiestnenie v roku 2012	Univerzita
20	23	Švajčiarsky federálny technologický inštitút v Zürichu
60	59	Univerzita v Zürichu
69	69	Univerzita v Ženeve
83	85	Univerzita v Bazileji
101 – 150	101 – 150	Švajčiarsky federálny technologický inštitút v Lausanne
151 – 200	151 – 200	Univerzita v Berne
201 – 300	201 – 300	Univerzita v Lausanne

Švajčiarske univerzity v QS v roku 2013

Umiestnenie v roku 2013	Umiestnenie v roku 2012	Univerzita
12	13	Švajčiarsky federálny technologický inštitút v Zürichu
19	29	Švajčiarsky federálny technologický inštitút v Lausanne
71	74	Univerzita v Ženeve
78	90	Univerzita v Zürichu
110	121	Univerzita v Bazileji
111	115	Univerzita v Lausanne
154	149	Univerzita v Berne
411 – 420	393	Univerzita v St. Gallene

Informácie o umiestnení švajčiarskych univerzít v najznámejších rebríčkoch sú zverejnené aj na stránke:

www.universityrankings.ch

Odborné a pedagogické vysoké školy

Vo Švajčiarsku je 9 **odborných vysokých škôl** (niekedy označované ako univerzity vyššieho odborného vzdelávania alebo univerzity aplikovaných vied). Štúdium na odborných vysokých školách trvá spravidla 3 roky. Pri umeleckých odboroch je štúdium dlhšie (4 roky a viac). Štúdium sa končí udelením diplomu. Vyučovacím jazykom je nemčina, francúzština, taliančina a angličtina (6 odborných vysokých škôl sa nachádza v nemeckej časti Švajčiarska, 1 v talianskej a 1 vo francúzskej časti).

Na stránke Konferencie švajčiarskych odborných vysokých škôl je k dispozícii publikácia **Studying in Switzerland: Universities of Applied Sciences and Arts, 2013** (www.kfh.ch/content/stable.cfm?stb=29&trg=1, www.kfh.ch v anglickej verzii stránky v časti About the KFH > Publications and Legal Enactments).

Podmienky na prijatie

Podmienkou prijatia na odborné vysoké školy je maturitné vysvedčenie zo strednej odbornej školy, resp. maturitné vysvedčenie z gymnázia (vyžaduje sa jeden rok praxe). Podmienky stanovujú a výber zabezpečujú jednotlivé školy. Vyžaduje sa znalosť príslušného vyučovacieho jazyka. Záujemcovia o niektoré študijné odbory, napríklad umelecké odbory a sociálna práca, musia vykonať prijímacie skúšky.

Odborné vysoké školy a ich webové stránky

- Bernská odborná vysoká škola (Bernner Fachhochschule, BFH)
www.bfh.ch
- Odborná vysoká škola Severozápadného Švajčiarska (Fachhochschule Nordwestschweiz, FHNW)
www.fhnw.ch
- Odborná vysoká škola Východného Švajčiarska (Fachhochschule Ostschweiz, FHO)
www.fho.ch
- Vysoká škola v Luzerne (Hochschule Luzern, HSLU)
www.hslu.ch
- Odborná vysoká škola Západného Švajčiarska (Haute Ecole Spécialisée de Suisse occidentale, HES-SO)
www.hes-so.ch
- Odborná vysoká škola Kalaidos (Fachhochschule Kalaidos, FH KAL)
www.kalaidos-fh.ch
- Odborná vysoká škola Južného Švajčiarska (Scuola universitaria professionale della Svizzera italiana, SUPSI)
www.supsi.ch
- Odborná vysoká škola Les Roches-Gruyère (Les Roches-Gruyère, University of Applied Sciences, LRG-UAS)
www.lrguas.ch
- Zürišská odborná vysoká škola (Zürcher Fachhochschule, ZFH)
www.zfh.ch

Bližšie informácie o odborných vysokých školách sú zverejnené na stránke Federálneho úradu odborného vzdelávania a technológie: www.bbt.admin.ch/themen/hochschulen/01179/index.html?lang=de (Startseite > Themen > Fachhochschulen > Die Fachhochschulen).

Počet študentov na švajčiarskych odborných vysokých školách podľa jednotlivých stupňov štúdia

Stupeň štúdia/ Akademický rok	2000/01	2005/06	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Spolu	25 137	54 140	60 809	63 746	69 676	75 035	79 018	84 035
Z toho cudzinci	3 752	8 128	9 293	10 078	11 340	12 471	13 337	14 258
Diplomové štúdium	21 944	33 579	15 495	7 241	3 831	2 508	2 278	2 528
Z toho cudzinci	3 398	6 018	3 624	1 896	807	352	319	343
Bakalárske štúdium	–	13 825	37 837	46 164	51 619	56 347	59 769	63 719
Z toho cudzinci	–	1 279	4 633	6 190	7 302	8 249	8 826	9 440
Magisterské štúdium	–	723	1 306	3 844	7 051	8 706	9 573	10 106
Z toho cudzinci	–	25	80	965	2 089	2 696	2 992	3 183
Ďalšie vzdelávanie	3 193	6 013	6 171	6 497	7 171	7 474	7 398	7 682
Z toho cudzinci	354	806	956	1 027	1 142	1 174	1 200	1 292

Zdroj: www.bfs.admin.ch

Vo Švajčiarsku poskytujú vysokoškolské vzdelávanie aj **pedagogické vysoké školy**. Ich hlavným cieľom je vzdelávať budúcich učiteľov. Podmienkou na prijatie je maturitné vysvedčenie. Vo Švajčiarsku je celkovo 20 pedagogických vysokých škôl, 14 z nich tvoria samostatné vysoké školy, 4 sú súčasťou vyšších odborných škôl a 2 sú súčasťou univerzít. Pedagogické vysoké školy sa aktívne zapájajú aj do výskumu. Zoznam pedagogických vysokých škôl nájdú záujemcovia na stránke Švajčiarskej konferencie rektoriek a rektorov pedagogických vysokých škôl www.cohep.ch.

VÝSKUM VO ŠVAJČIARSKU

Švajčiarsko pred desaťročiami začalo investovať do podpory výskumu a dnes patrí medzi krajiny, ktoré do výskumu investujú najvyššie percento hrubého domáceho produktu.

Radí sa tiež ku krajinám, ktoré v rebríčkoch konkurencieschopnosti obsadzujú popredné priečky. Prvé miesto Švajčiarsku patrí aj v GCI Global Competitive Index na rok 2013 (tzv. rebríček najkonkurenčnejších krajín sveta – <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2012-2013/#>), pričom obhájilo prvenstvo z predchádzajúceho roka (pre porovnanie – Slovensko v roku 2013 obsadilo 71. priečku, pričom v roku 2012 bolo na 69. mieste).

Na podporu vzdelávania, výskumu a inovácií plánuje Švajčiarsko v rokoch 2013 až 2016 vynaložiť 26 miliárd švajčiarskych frankov. Medzi priority patria investície do strategicky významných výskumných infraštruktúr na národnej a medzinárodnej úrovni, vytváranie sietí s európskymi a mimoeurópskymi krajinami. Zvyšuje sa objem prostriedkov poskytnutých na výskum a inovácie na základe výberových konaní. Cieľom je, aby Švajčiarsko bolo miestom, kde sú výskumné a hospodárske aktivity založené na zásadách rovnosti príležitostí, udržateľnosti a konkurencieschopnosti.

Od januára 2013 hospodárstvo, vzdelávanie a výskum zastrešuje na federálnej úrovni jedno ministerstvo – hospodárstva, vzdelávania a výskumu (Eidgenössisches Departement für Wirtschaft, Bildung und Forschung – WBF; Département fédéral de l'économie, de la formation et de la recherche – DEFR; Dipartimento federale dell'economia, della formazione e della ricerca – DEFR; Federal Department of Economic Affairs, Education and Research – EAER) – www.wbf.admin.ch.

Výskum vo Švajčiarsku sa líši od ostatných európskych krajín – čo sa týka podpory, dominuje súkromný sektor. Takmer tri štvrtiny prostriedkov, ktoré smerujú do výskumu a vývoja, pochádzajú zo súkromného sektora. Okrem súkromného a verejného sektora sa na podpore výskumu podieľa asi 400 nadácií a fondov (v niektorých oblastiach sú rozhodujúcimi hráčmi, hoci ich rozpočty na výskum tvoria len jedno až dve percentá všetkých výdavkov na výskum).

Švajčiarsko však neinvestuje iba do výskumu, ale aj do propagácie výskumu a jeho výsledkov na viacerých portáloch vo viacerých jazykových mutáciách. Základné informácie o výskume pre širokú verejnosť sú napríklad na portáli www.swissworld.org (v ôsmich jazykoch), informácie o výsledkoch výskumu, ako aj o tom, čo sa vo vede a technike deje, prináša portál www.swissinfo.ch (v sekcii veda a technika v deviatich jazykoch). Rôzne správy o výskumných aktivitách švajčiarskej vlády sú zverejnené na portáli www.research.admin.ch, prehľad projektov úplne alebo čiastočne financovaných federálnou vládou je dostupný v informačnom systéme Aramis (www.aramis.admin.ch), v ktorom sa dá vyhľadávať podľa viacerých kritérií. Základné informácie pre vedeckú komunitu o možnostiach bádania/práce vo Švajčiarsku sú na švajčiarskom portáli pre výskum a inovácie – www.myscience.ch a mobilnom portáli pre výskumníkov – www.euraxess.ch.

Základný výskum sa vo Švajčiarsku realizuje najmä na desiatich univerzitách a dvoch federálnych technologických inštitútoch (v Zürichu a Lausanne). Aplikovaný výskum sa sústreďuje na odborných vysokých školách, ktoré úzko spolupracujú so súkromným sektorom. Švajčiarske univerzity a výskumné inštitúcie sa zapájajú do mnohých medzinárodných projektov. V skratke by sa dalo povedať, že výskum vo Švajčiarsku sa zaoberá od nanotechnológií po vesmír. V rôznych výskumných inštitúciách, či už švajčiarskych, alebo medzinárodných so sídlom vo Švajčiarsku, pracujú, alebo sú na výskumných pobytotoch aj občania Slovenskej republiky. Vedci zo Slovenska sú často aj členmi medzinárodných tímov pracujúcich na rôznych projektoch.

Napríklad v septembri 2011 pôsobilo v Európskej organizácii pre jadrový výskum CERN okolo 120 vedcov slovenskej národnosti. V medzinárodnom tíme vedeckých pracovníkov pod vedením Univerzity v Grenobli a Švajčiarskeho federálneho inštitútu pre výskum lesa, snehu a krajiny (WSL) v rámci riešenia projektu 6. rámcového programu EÚ INTRABIODIV, ktorý objavil, že vysoká druhová diverzita nemusí nevyhnutne korešpondovať s vysokou genetickou diverzitou, boli aj dvaja pracovníci Botanického ústavu Slovenskej akadémie vied (Dominik Roman Letz a Karol Marhold). Objav je mimoriadne dôležitý pre ďalšiu starostlivosť o zachovanie biodiverzity v Alpách. Výsledky štúdie boli publikované v roku 2012 v časopise Ecology Letters.

S cieľom prispieť k zníženiu hospodárskych a sociálnych nerovností v rozšírenej Európskej únii prostredníctvom podporovania vedeckých kapacít výskumných pracovníkov v nových členských štátoch EÚ a udržateľných výskumných partnerstiev so Švajčiarskou konfederáciou, bol vytvorený program Sciex-NMS^{ch} (Švajčiarsko-slovenský štipendijný fond). Na Slovensku sa realizuje v rokoch 2010 až 2016. V roku 2011 bolo udelených 18 štipendií, v roku 2012 bolo udelených 9 a v roku 2013 taktiež 9 štipendií. Štipendiá môžu získať doktorandi a postdoktorandi.

Na podporu vedeckého výskumu Švajčiarsko vytvorilo Švajčiarsky národný fond na podporu výskumu (Schweizerischer Nationalfonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung/Fonds national suisse de la recherche scientifique/Fondo nazionale svizzero per la ricerca scientifica, www.snf.ch). Fond podporuje vedecký výskum na univerzitách a nezávislých výskumných ústavoch. Hlavným zámerom je finančná podpora kvalitných projektov v oblasti základného výskumu, podpora mladých vedeckých talentov, ako aj výskumných pracovníkov v rámci výmenných programov s rôznymi partnerskými krajinami. Fond ročne podporuje vyše 8,5-tisíc výskumníkov, z ktorých 80 % je mladších ako 35 rokov. Fond je tiež zodpovedný za realizáciu Národných výskumných programov a činnosť Národných centier kompetencií v oblasti výskumu (Die Nationalen Forschungsschwerpunkte – NFS, Les Pôles de recherche nationaux – PRN, National centers of competence in research – NCCR, Programmi nazionali di ricerca – PNR).

Na podporu transferu poznatkov a technológií medzi podnikmi a univerzitami vznikla Agentúra na podporu inovácií (Förderagentur für Innovation, L'agence pour la promotion de l'innovation, L'Agenzia per la promozione dell'innovazione, The Innovation Promotion Agency – KTI/CTI, www.kti.admin.ch).

Švajčiarsko je členom v medzinárodných výskumných organizáciách, z ktorých niektoré sídli vo Švajčiarsku, napríklad:

- Európska molekulárno-biologická konferencia, EMBC, Heidelberg, Nemecko, www.embo.org/embc
- Európska vesmírna agentúra, ESA, Paríž, Francúzsko, www.esa.int
- Európske centrum pre časticovú fyziku, CERN (Európska organizácia pre jadrový výskum), Ženeva, Švajčiarsko, www.cern.ch
- Európske centrum pre synchrotrónové žiarenie, ESRF, Grenoble, Švajčiarsko, www.esrf.eu
- Európske južné observatórium, ESO (Európska organizácia pre astronomický výskum na južnej pologuli), Garching bei München, Nemecko, www.eso.org
- Európske laboratórium molekulárnej biológie, EMBL, Heidelberg, Nemecko, www.embl.de
- Európske röntgenové laserové zariadenie na báze voľných elektrónov, XFEL, Hamburg, Nemecko, www.xfel.eu
- Európske spoločenstvo pre atómovú energiu (EURATOM), Brusel, Belgicko, www.euratom.org
- Inštitút Maxa von Lauea a Paula Langevina (Inštitút Laue-Langevin, ILL), Grenoble, Švajčiarsko, www.ill.eu
- Komisia pre vedecký výskum Stredozemného mora, CIESM, Monako, www.ciesm.org
- Organizácia Programu bádania na hraniciach súčasného ľudského poznania, HFSP0, Štrasburg, Francúzsko, www.hfsp.org

Na portáli pre výskum a inovácie myscience.ch je interaktívna mapa švajčiarskych výskumných inštitúcií www.myscience.ch (directory>navigate in the swiss science landscape), ako aj informácie o inštitúciách (nadáciách), ktoré poskytujú podporu výskumu a inovácií.

Akadémie

www.akademien-schweiz.ch

Švajčiarske akadémie vied; strešná organizácia štyroch akademií (Švajčiarska akadémia humanitných a sociálnych vied, Švajčiarska akadémia prírodných vied, Švajčiarska akadémia lekárskeho vied, Švajčiarska akadémia technických vied), ako aj Centra excelentnosti TA-SWISS (Kompetenzzentrum für Technologiefolge-Abschätzungen), Science et Cité a ďalších vedeckých sietí.

www.sagw.ch

Švajčiarska akadémia humanitných a sociálnych vied je strešnou organizáciou približne 60 vedeckých spoločností v oblasti humanitných a spoločenských vied (od literatúry či teológie po politológiu). Vznikla v roku 1946 s cieľom financovať výskum a podporovať medzinárodnú spoluprácu a mladých akademikov.

www.scnat.ch

Švajčiarska akadémia prírodných vied je rozsiahla sieť vyše 35-tisíc vedcov zo všetkých odborov. Vznikla v roku 1815 ako Švajčiarska prírodovedecká spoločnosť (Schweizerische Naturforschende Gesellschaft SNG) s cieľom podporovať a rozvíjať vedecké bádanie, ako aj podporovať dialóg medzi vedou a spoločnosťou. V prvej dekáde 21. storočia prešla reformou, ktorej cieľom je, aby bolo viac cielené využitie dostupných poznatkov. V rámci akadémie vzniklo šesť platforiem (biológia; chémia; geovedy; matematika, astronómia a fyzika; veda a región; veda a politika).

www.samw.ch

Švajčiarska akadémia lekárskeho vied s cieľom podpory mladých talentov, najmä v lekárskom výskume, ako aj pre včasnú detekciu nových vedeckých poznatkov v medicíne a na rýchle zavádzanie nových poznatkov do praxe ju založilo v roku 1943 päť lekárskeho a dve veterinárne fakulty a Švajčiarska lekárska asociácia (FMH).

www.satw.ch

Švajčiarska akadémia technických vied je združenie významných osobností z oblasti vzdelávania, výskumu, obchodu a politiky, ako aj spoločností na propagáciu práce v technických vedách. V súčasnosti má akadémia približne 290 individuálnych členov a 50 členských spoločností. Členské spoločnosti platia ročný poplatok a môžu žiadať o finančné prostriedky na realizáciu projektov.

Výskumné inštitúcie

www.cern.ch

CERN: Európske centrum pre časticovú fyziku

CERN (European Organization for Nuclear Research) je najrozsiahlejšie výskumné centrum časticovej fyziky na svete. Bolo založené v roku 1954 dvanástimi európskymi krajinami. Akronym CERN pochádza z francúzskeho Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire, čo bol názov provizórnej rady laboratória, vytvorenej jedenástimi európskymi vládami

v roku 1952. V roku 1954 sa názov zmenil na Organisation Européenne pour la Recherche Nucléaire (European Organization for Nuclear Research), ale skratka sa zachovala. Centrum sa stalo príkladom úspešnej medzinárodnej spolupráce. Počet členských štátov sa zvýšil na 20.

www.eawag.ch

EAWAG: Švajčiarsky ústav pre výskum vody/Das Wasserforschungs-Institut des ETH-Bereichs
Ústav je popredným pracoviskom na svete v oblasti výskumu vody. Jeho úspech je založený na dlhodobej kombinácii výskumu, výučby a odbornej prípravy, poradenstva a prenose poznatkov. Vznikol v 30. rokoch minulého storočia ako poradenské centrum pre čistenie odpadových vôd ako reakcia na rastúce znečistenie vôd. Z poradne na ETH Zürich s tromi zamestnancami postupne vznikla výskumná inštitúcia s vyše 400 zamestnancami, zaoberajúca sa výskumom, poradenstvom a výučbou v oblasti vodnej ekológie. Kým v minulosti bola v popredí výskumu otázka pitnej vody a ochrana vôd, v súčasnosti sú v popredí otázky týkajúce sa rovnováhy medzi spotrebou vody a požiadavkami na zdravé a fungujúce ekosystémy.

www.wsl.ch

WSL: Federálny inštitút pre výskum lesa, snehu a krajiny/Eidgenössische Forschungsanstalt für Wald, Schnee und Landschaft

Počiatky inštitútu siahajú do konca 19. storočia, keď vo Švajčiarsku vznikli prvé pracoviská, zaoberajúce sa výskumom lesa, ktorých cieľom bolo nielen zvýšiť využívanie lesov, ale aj zabrániť ich poškodzovaniu. Zameranie výskumu sa postupne rozširovalo a dnes je WSL medzinárodne uznávaným environmentálnym výskumným ústavom.

www.empa.ch

EMPA: Švajčiarske federálne laboratória pre testovanie a výskum materiálov/Eidgenössische Materialprüfungs- und Forschungsanstalt

Pôvodne Inštitút pre testovanie stavebných materiálov začal svoju činnosť v roku 1880 v suteréne polytechnického inštitútu v Zürichu (dnes ETH). V prvých rokoch sa inštitút zaoberal komplexnou kontrolou kvality a testovaním stavebných a konštrukčných materiálov, neskôr sa stal testovacím laboratóriom v oblasti stavebníctva a strojárstva. Dnes uskutočňuje interdisciplinárny výskum, a jeho výskumné a vývojové činnosti sú zamerané na potreby priemyslu a spoločnosti.

www.psi.ch

PSI: Inštitút Paula Scherrera/Paul Scherrer Institut

PSI je najväčším výskumným centrom prírodných a technických vied v rámci Švajčiarska. Vznikol v roku 1988 zlúčením Švajčiarskeho inštitútu pre jadrový výskum (SIN) a Federálneho ústavu pre výskumný reaktor (EIZ). Pomenovaný je po švajčiarskom fyzikovi Paulovi Scherrerovi (1890 – 1969).

<http://isrec.epfl.ch>

Švajčiarsky inštitút pre experimentálny výskum rakoviny/Swiss Institute for Experimental Cancer Research

20 švajčiarskych* laureátov Nobelovej ceny

- 1909 **Emil Theodor Kocher** (medicína)
1913 **Alfred Werner** (chémia)
1920 **Charles-Edouard Guillaume** (fyzika)
1921 **Albert Einstein** (fyzika)
1937 **Paul Karrer** (chémia)
1939 **Leopold Ruzicka** (chémia)
1948 **Paul Hermann Müller** (medicína)
1949 **Walter Rudolf Hess** (medicína)
1950 **Tadeus Reichstein** (medicína)
1951 **Max Theiler** (medicína)
1952 **Felix Bloch** (fyzika)
1957 **Daniel Bovet** (medicína)
1975 **Vladimir Prelog** (chémia)
1978 **Werner Arber** (medicína)
1986 **Heinrich Rohrer** (fyzika)
1987 **Karl Alexander Müller** (fyzika)
1991 **Richard Robert Ernst** (chémia)
1992 **Edmond Henri Fischer** (medicína)
1996 **Rolf Zinkernagel** (medicína)
2002 **Kurt Wüthrich** (chémia)

* laureáti, ktorí mali v čase získania ceny švajčiarske občianstvo

Medzi laureátmi Nobelovej ceny je aj 18 vedcov, ktorí v čase jej získania pôsobili na švajčiarskych univerzitách alebo výskumných inštitúciách.

ŠTIPENDIÁ A GRANTY NA ŠTÚDIUM/VÝSKUM VO ŠVAJČIARSKU

Štipendia Sciex-NMS^{ch} (Švajčiarsko-slovenský štipendijný fond)

- posledná uzávierka: 1. apríl 2014, bližšie informácie: www.sciex.sk, www.saia.sk

V rámci programu Sciex Sciex-NMS^{ch} sú financované výskumné pobyty; Sciex **nie je** študijným grantom. Štipendium (fellowship) Sciex sa skladá z nákladov na umiestnenie štipendistu na výskumný školiaci pobyt (mzdové náklady švajčiarskeho zamestnávateľa, cestovné) a z nákladov na výmenu poznatkov medzi školiteľmi (tútorami) štipendistu (max. tri návštevy). Všetky výdavky sú vyplácané švajčiarskej hostujúcej inštitúcii, ktorá štipendium administruje.

Výskumný školiaci pobyt štipendistov Sciexu

Výskumný školiaci pobyt štipendistov Sciexu je určený výhradne pre kvalifikovaných doktorandov a postdoktorandov z nových členských štátov Európskej únie (bez ohraničenia veku). Základnými podmienkami sú tieto:

- štipendisti sú doktorandmi alebo absolvujú postdoktorandský výskum na oprávnenej slovenskej inštitúcii,
- umiestnenie štipendistu trvá minimálne 6 mesiacov a maximálne 13 mesiacov (v rámci poslednej výzvy),
- začiatok štipendijného pobytu doktoranda môže byť naplánovaný najskôr 1 rok po získaní magisterského alebo ekvivalentného titulu, v prípade postdoktoranda musí byť naplánovaný začiatok štipendijného pobytu najneskôr do 5 rokov od získania titulu PhD,
- švajčiarska hostujúca organizácia bude musieť financovať všetky ostatné náklady spojené s prácou štipendistu, ktoré nie sú pokryté štipendiom Sciex.

Výmena poznatkov – krátkodobé návštevy tútorov

V rámci programu sú vyčlenené finančné prostriedky aj na krátkodobé návštevy pre školiteľov (tútorov) štipendistov. Základnými predpokladmi pre realizáciu krátkodobej návštevy sú:

- nadviazanie spolupráce,
- návšteva štipendistu počas pobytu,
- diskusia o pokračovaní projektu,
- počas trvania štipendia sa musí zrealizovať minimálne jedna návšteva slovenského tútora vo Švajčiarsku (návšteva švajčiarskeho tútora na Slovensku je možná, nie je však podmienkou).

Náklady pokrývané štipendiom Sciex

- Mzda štipendistu v programe Sciex:
  - doktorand**
    - 50 000 CHF ročne (počas 1. až 12. mesiaca pobytu);
    - 55 000 CHF ročne (počas 13. mesiaca pobytu);
  - postdoktorand**
    - 80 000 CHF ročne.
- Sociálne odvody, ktoré sú hradené zamestnávateľom (v súlade s pravidlami švajčiarskej strany – SNF).
- Ďalšie náhrady pre štipendistu (cestovné, účasť na konferenciách) max. 2 500 CHF.
- Preplácané krátkodobé pobyty školiteľov (tútorov) štipendistu: max. 2 500 CHF za pobyt.

Ďalšie podmienky

Doktorandi, ktorí realizujú doktorandské štúdium na slovenskej inštitúcii (vysoká škola alebo SAV), sa môžu uchádzať o **Doktorandské štipendium Sciex** (Sciex Doctoral Candidate Fellowship). Výskumníci s titulom PhD. (alebo ekvivalentom), ktorí sú zamestnaní na slovenskej inštitúcii (vysoká škola alebo SAV) a nedosiahli ešte vyšší kariérny stupeň v oblasti výskumu, sa môžu uchádzať o **Postdoktorandské štipendium Sciex** (Sciex PostDoc Fellowship).

Pobyt štipendistu musí byť v gescii skúsených výskumníkov (profesor, resp. DrSc.), ktorí výskum štipendistu vedú ako partnerskí školitelia/tútori.

Oficiálnym komunikačným jazykom v rámci programu Sciex **je angličtina**. Školitelia (tútori) a štipendisti musia ovládať angličtinu minimálne na úrovni B2 podľa ELP (European Language Passport). Pracovným jazykom v rámci pobytu medzi štipendistom a tútorami však môže byť aj iný dohodnutý jazyk.

Kedže v prípade schválenia žiadosti ide o pracovnoprávny vzťah so švajčiarskou inštitúciou, treba si pri podávaní žiadosti (najneskôr pred nástupom na pobyt) vyjasniť:

- *postavenie štipendistu na domácej inštitúcii počas pobytu (v prípade doktorandov by pobyt mal byť súčasťou štúdia) a podmienky návratu,*
- *otázky súvisiace so zdanením príjmu v zahraničí, so sociálnym a zdravotným poistením počas pracovného pobytu v zahraničí. Pri riešení týchto praktických otázok týkajúcich sa pobytu v zahraničí vám môžu pomôcť Servisné centrá EURAXESS vo Švajčiarsku (www.euraxess.ch) a na Slovensku (www.euraxess.sk).*

Žiadosť sa pripravuje v spolupráci medzi oprávnenou slovenskou a švajčiarskou organizáciou (vysokou školou, resp. SAV). Žiadosť za všetky zúčastnené strany predkladá tútor štipendistu na švajčiarskej strane, žiadosť sa zasiela Rektorskej konferencii švajčiarskych univerzít (CRUS).

Štipendiá švajčiarskej vlády ESKAS

Federálna komisia pre štipendiá pre zahraničných študentov

- uzávierka žiadostí on-line na <http://granty.saia.sk>, spravidla v novembri, bližšie informácie: www.saia.sk

Štipendiá na výskumný pobyt

Štipendium je určené doktorandom a výskumným pracovníkom na maximálne 12-mesačný pobyt. Pre uchádzačov platí veková hranica 35 rokov (v čase uchádzania sa o štipendium). Štipendium je možné využiť iba na študijné/výskumné pobyty na švajčiarskych univerzitách a technických vysokých školách. Prednosť majú doktorandi zo spolupracujúcich slovenských a švajčiarskych vysokých škôl. Cestovné náklady ani školné nie sú hrazené. Švajčiarska strana poskytuje štipendium 1 920 CHF/mes.

Štipendiá pre postdoktorandov

Štipendium je určené vysokoškolským učiteľom a výskumným pracovníkom na výskumný pobyt na prehĺbenie poznatkov a uskutočnenie výskumných prác. V čase podávania žiadosti nemohlo uplynúť od udelenia doktorandského titulu viac ako 5 rokov. Uprednostnení budú uchádzači, ktorí plánujú štipendijný pobyt v rámci spolupráce medzi univerzitami. Dĺžka pobytu je 12 mesiacov (s možnosťou predĺženia o 6 mesiacov). Cestovné náklady ani školné nie sú hrazené. Švajčiarska strana poskytuje štipendium 3 500 CHF/mes.

Štipendiá na študijný pobyt pre umelcov

O štipendiá sa môžu uchádzať študenti a doktorandi umeleckého zamerania vo veku do 35 rokov. Uchádzači musia mať akceptačný list, ukončené minimálne 4 semestre štúdia (v čase uchádzania sa o štipendium) a ovládať nemecký, francúzsky alebo taliansky jazyk, prípadne anglický jazyk. Štipendium je možné využiť na študijné pobyty na umeleckých vysokých školách a konzervatóriách. Cestovné náklady ani školné nie sú hrazené. Švajčiarska strana poskytuje štipendium 1 920 CHF/mes.

Národný štipendijný program SR

- uzávierka: každoročne 30. apríl a 31. október, bližšie informácie: www.stipendia.sk

Národný štipendijný program SR poskytuje **štipendiá a cestovné granty** osobám s trvalým pobytom na Slovensku, ktoré študujú/pracujú na Slovensku, na študijný, výskumný alebo prednáškový pobyt kdekoľvek vo svete.

O **štipendium** zo zdrojov NŠP sa môžu uchádzať:

- študenti študijných programov 2. stupňa vysokoškolského vzdelávania** alebo v štvrtom a ďalších rokoch štúdia v študijných programoch, ktoré spájajú 1. a 2. stupeň

štúdia, s trvalým pobytom v Slovenskej republike, ktorí študujú na verejných, súkromných alebo štátnych vysokých školách v Slovenskej republike, a to v súvislosti s realizáciou študijného pobytu na zahraničnej vysokej škole v trvaní minimálne 1 semestra (resp. 1 trimestra, ak má zahraničná vysoká škola organizovaný akademický rok na trimestre), maximálne však v trvaní jedného akademického roka,

b) **doktorandi – študenti študijných programov tretieho stupňa vysokoškolského vzdelávania** na Slovensku, ktorí majú trvalý pobyt v Slovenskej republike, a to v súvislosti s realizáciou študijného a/alebo výskumného pobytu na zahraničnej vysokej škole alebo na inej výskumnej inštitúcii v trvaní 1 – 12 mesiacov.

O **cestovný grant** sa môžu uchádzať:

a) **študenti študijných programov 2. stupňa vysokoškolského vzdelávania** alebo v 4. a ďalších rokoch štúdia v študijných programoch, ktoré spájajú 1. a 2. stupeň štúdia, s trvalým pobytom v SR, ktorí študujú na verejných, súkromných alebo štátnych vysokých školách v SR;

b) **doktorandi – študenti študijných programov 3. stupňa vysokoškolského vzdelávania** na Slovensku, ktorí majú trvalý pobyt v SR;

c) **vysokoškolskí učitelia** pôsobiaci na vysokých školách na Slovensku podľa zákona o vysokých školách, ktorí majú trvalý pobyt na Slovensku;

d) **výskumní a umeleckí pracovníci** – zamestnanci verejných, súkromných alebo štátnych vysokých škôl alebo externých vzdelávacích inštitúcií, s trvalým pobytom na Slovensku.

Národný štipendijný program SR možno využiť aj na pozvanie zahraničných vedcov na Slovensko (poskytované sú štipendiá nielen pre študentov, ale aj pre doktorandov, vysokoškolských učiteľov a výskumníkov).

Štipendiá Európskeho centra pre časticovú fyziku (CERN)

- uzávierka: spravidla v marci a septembri,
bližšie informácie: www.cern.ch, <https://ert.cern.ch>

The Fellowship Programme

Štipendium je určené postdoktorandom a absolventom vysokoškolského štúdia z členských krajín CERN (vrátane Slovenska). Pre uchádzačov z oblasti experimentálnej a teoretickej časticovej fyziky sa uprednostňuje ukončené doktorandské štúdium (titul PhD.) alebo výskumná prax 4 – 10 rokov; pre uchádzačov z aplikovaných a technických vied a programovania ukončené univerzitné štúdium; počet rokov praxe v odbore definuje typ štipendia:

1. **The Senior Fellowship Programme** – pre postdoktorandov, resp. uchádzačov s viac ako 4-ročnou praxou po získaní magisterského vzdelania, s praxou nie dlhšou ako 10 rokov,
2. **The Junior Fellowship Programme** – pre absolventov VŠ (inžinierov, magistrov) s praxou do 4 rokov.

Štipendiá sú udeľované najskôr na jeden rok, s možnosťou predĺženia na druhý rok.

The Scientific and Corresponding Associates Programme

Štipendium je určené skúseným výskumným pracovníkom a vysokoškolským učiteľom so zameraním fyzika elementárnych častíc (experimentálna, teoretická), aplikované vedy, elektronika, technické vedy, programovanie.

1. **The Scientific Associates Programme:** pre skúsených a uznávaných vedeckých pracovníkov, zameraný na využitie výskumného vybavenia v definovaných oblastiach výskumu, maximálne na 1 rok, vo výnimočných prípadoch maximálne na 2 roky. Opätovne môže byť pozícia udelená najskôr 5 rokov po ukončení predchádzajúceho pobytu. Pracovníci musia byť počas stáže naďalej zamestnaní a poberať mzdu (resp. podstatnú časť zo mzdy) od svojho domáceho zamestnávateľa, CERN poskytuje len finančnú výpomoc.
2. **Corresponding Associates Programme:** pre výskumných pracovníkov a vysokoškolských učiteľov, program zameraný na aktualizáciu vedomostí a zručností v časticovej fyzike a súvisiacich disciplínach, na maximálne 6 mesiacov. Pracovníci musia byť počas stáže naďalej zamestnaní a poberať mzdu (resp. jej podstatnú časť) od svojho domáceho zamestnávateľa, CERN poskytuje financie len na pobytové náklady. Určené pre kandidátov z menších členských krajín, ktorí už pôsobili v CERNe.

The Doctoral Student Programme in Engineering and Applied Science

- uzávierka: spravidla v marci, auguste a septembri,
bližšie informácie: www.cern.ch, <http://jobs.web.cern.ch/front>

Štipendium je určené absolventom vysokých škôl a doktorandom so zameraním na prírodovedné, technické vedy, aplikované vedy s výnimkou experimentálnej a teoretickej časticovej fyziky, ktorí sú občanmi členských krajín CERN (vrátane Slovenska), ktorí sú zapísaní na doktorandské štúdium, resp. plánujú doktorandské štúdium (nemusí byť určená výskumná téma).

Štipendiá švajčiarskych univerzít

Informácie o štipendiách poskytovaných samotnými univerzitami záujemcovia nájdu na webových stránkach univerzít. Každá univerzita má mobilné centrum (kontakty na ne sú k dispozícii aj na stránke Rektorskej konferencie švajčiarskych univerzít www.crus.ch, v časti Information + Programme > Studieren in Schweiz > Mobilität > Mobilität Erasmus > Mobilitätstellen).

Štipendiá švajčiarskych univerzít a inštitúcií ponúkajúcich štipendiá na študijný/výskumný pobyt vo Švajčiarsku, sa dajú vyhľadávať aj v databáze na portáli www.scholarshipportal.eu.

Iné štipendiá

Štipendijné programy slovenských nadácií a inštitúcií, ktoré ponúkajú podporu študentov pri štúdiu v zahraničí, bez určenia cieľovej krajiny:

Grantový program Nadácie Tatra banky Študenti do sveta

- uzávierka: spravidla v apríli,
bližšie informácie: www.nadaciatatrabanky.sk

Cieľom grantového programu je podporiť najlepších študentov, aby študovali na zahraničných školách a získavali skúsenosti, ktoré uplatnia na Slovensku. Štipendium je určené študentom prvého (2.–3. ročník), druhého alebo tretieho stupňa vzdelávania (bakalárske, magisterské, inžinierske a doktorandské) vo veku do 30 rokov. Program je určený študentom všetkých akreditovaných vysokých škôl; nadácia môže uprednostniť študentov ekonómie, práva, manažmentu a IT.

Štipendiá Google Europe pre študentov so zdravotným postihnutím

- uzávierka: spravidla vo februári,
bližšie informácie: www.google.com/studentswithdisabilities-europe

Štipendiá Google Europe pre študentov so zdravotným postihnutím (Google Europe Scholarship for Students with Disabilities) je určené študentom informatiky, výpočtovej techniky, informačných technológií alebo úzko súvisiacich technických odborov so zdravotným postihnutím, zapísaným na bakalárske, magisterské alebo doktorandské štúdium na univerzite v Európe.

Pamätné štipendium Anity Borgovej udeľované spoločnosťou Google

- uzávierka: spravidla vo februári,
bližšie informácie: www.google.com/anitaborg-emea

Pamätné štipendium A. Borgovej (The Google Anita Borg Memorial Scholarship) je určené ženám s vynikajúcimi študijnými výsledkami, zapísaným v poslednom ročníku bakalárskeho, magisterskeho alebo doktorandskeho štúdia informatiky, počítačového inžinierstva alebo súvisiacich technických odvetví.

ZAÚJÍMAVÉ WEBOVÉ STRÁNKY

www.ch.ch	Portál o Švajčiarsku vo všetkých úradných jazykoch konfederácie a v angličtine www.swissworld.org – Your Gateway to Switzerland
www.sbf.admin.ch	Federálny úrad pre vzdelávanie a výskum
www.edk.ch	Konferencia ministrov školstva jednotlivých kantónov
www.bbt.admin.ch	Federálny úrad odborného vzdelávania a technológie
www.crus.ch	Rektorská konferencia švajčiarskych univerzít, informácie o študijných možnostiach a podmienkach prijatia na švajčiarske univerzity
www.kfh.ch	Konferencia švajčiarskych odborných vysokých škôl
www.cus.ch	Švajčiarska univerzitná konferencia
www.skph.ch	Švajčiarska rektorská konferencia pedagogických vysokých škôl
www.cohep.ch	Konferencia rektoriek a rektorov pedagogických vysokých škôl
www.swiss-schools.ch	Švajčiarska federácia súkromných škôl
www.agab.ch	Informácie o študijných programoch na jednotlivých univerzitách
www.snf.ch	Švajčiarska národná nadácia na podporu vedy
www.proff.ch	Databáza učiteľov na švajčiarskych vysokých školách
www.edumenu.ch	Databáza študijných programov, kurzov, konferencií a poradenských firiem
www.berufsberatung.ch	Portál o výbere povolania, štúdiu a kariére
www.enic.ch	Švajčiarske stredisko na uznávanie dokladov o vzdelávaní
www.swissuniversity.ch	Informácie pre zahraničných študentov o štúdiu na švajčiarskych univerzitách
www.myscience.ch	Švajčiarsky portál pre výskum a inovácie
www.vkhs.ch	Informácie o prípravných skúškach na vysokoškolské štúdium vo Švajčiarsku
www.euraxess.ch	Národný portál EURAXESS pre výskumných pracovníkov
www.sciex.ch	Švajčiarsky štipendijný fond
www.sciex.sk	Švajčiarsko-slovenský štipendijný fond

Poznámky:

SAIA, n. o. | Námestie slobody 23 | 812 20 Bratislava 1
e-mail: saia@saia.sk | sciex@saia.sk
www.saia.sk | www.sciex.sk